

Arkest. D. 356/14.8.1999

KURS I FORNMINNESINVENTERING VID
KORS HOLMS MEDBORGARINSTITUT

SOLF 29-33
KVEVLAX 6,7

Delar av de tidigare kommunerna
Solf och Kvevlax
T. Laurén 1994

INNEHÅLL

INLEDNING	s. 1
SOLF	
1. Kalasar halsen	s. 2
2. Kalasar	s. 2
3. Fäbodställsbacken	s. 3
4. Knivnässkogen SE	s. 3
5. Kivne	s. 4
6. Vestersolf 6:59	s. 4
7. Mobacken 2	s. 5
KVEVLAX	
1. Tranasbacken	s. 6
VÄSTERHANKMO	
1. Hömoss	s. 6
2. Öskatan	s. 7
PETSMO	
1. Långgårdan	s. 8
OBESTÄMDA OBJEKT	
Solf	s. 9
Petsmo	s. 9 - 11
KARTOR	s. 12 - 19

INLEDNING

Korsholms medborgarinstitut arrangerade under tiden 9-10.8.1994 en kurs i fornminnesinventering. Inventeringen som leddes av undertecknad, riktade sig den 9.8 till Solf och 10.8 till Petsmo, Västerhankmo och Kevlax. Inventeringen, som är en komplettering av fornminnesinventeringen i Korsholm, gick närmast ut på att inspektera objekt som de lokala amatörarkeologerna påträffat.

I följande rapport är de besökta fornminnena behandlade först för Solfs del, sedan för Kevlax, Västerhankmo samt Petsmo i var sitt kapitel. Bland objekten finns både förhistoriska och historiska objekt. I slutet av rapporten upptas ett antal naturformationer eller till sen historisk tid hörande objekt under rubriken obestämda objekt.

Eftersom undertecknad inte hade några förhandsuppgifter om de områden som skulle inventeras och heller inte hade tillgång till kartmaterial under inventeringens gång, har alla koordinatuppgifter angående Solf erhållits av Helena Granlund och angående Petsmo-Västerhankmo av Henrik Källman. Helena Granlund från Korsholms kommun har även stått till tjänst med registernummer och markägaruppgifter.

Registernumren i rapporten är de nummer som finns på ifrågavarande grundkarta medan de nummer som angivits inom parentes hänсыftar till en nyboniteringskarta från år 1992.

Tuija Laurén

Nylands Degerby 10.8.1995

SOLF

1. Kalasar halsen

Rösen, förhistoriska. Klass II

MjR 769 01 0029

grundkarta 1331 10, tryckt 1981, påtryck 1988 (s. 12)

x= 6984 56

y= 1531 77

z= 30

by, område: Vestersolf, Kalasar halsen

lägenhet: RNr 11:3, markägare Sven Falk, Söderfjärden

forskningar: inv. 1994

På en långsmal, stenig, skogbevuxen backe vid gränsen till Malax ligger fyra rösen intill ett stort flyttblock (Rävstenen). I ett av rösena finns en centralsten. Förutom dessa fyra finns det på området ett antal osäkra rösen, av vilka ett söndrats av traktor.

På andra sidan kommungränsen finns flera rösen som även utmärkts på grundkartan.

2. Kalasar

Rösen. Klass II

MjR 769 01 0030

SOLF
Rnr 30

grundkarta 1331 10, tryckt 1981, påtryck 1988 (s. 12)

x= 6984 96

y= 1531 74

z= 25

by, område: Vestersolf, Kalasar

lägenhet: RNr 1:39 (19:1), markägare Chatarine Gästgifvars

forskningar: inv. 1994

På ett stenigt, buskagebetäckt avverkningsområde väster om ett stort grustag, ligger fyra obestämda, låga rösen på en sydöstlig sluttning. Två av dessa har delvis förstörts av maskin. Förutom dessa finns det på området ett antal stenhögar som dock torde vara formade av naturen.

3. Fäbodställsbacken

nr 769 00 0005

ei SKL m. o. a

Husgrund, historisk tid. Klass II

grundkarta 1331 10, tryckt 1981, påtryck 1988 (s. 12)

x= 6985 52

y= 1532 28

z= 25

by, område: Vestersolf, Fäbodställsbacken

lägenhet: RNr 2:39 (2:100), markägare Kjell-Erik Sjöblad

forskingar: inv. 1994

Norr om det stora grustaget i Kalasar, intill ett vägskäl, ligger en rätvinklig, ca 2,5x2 meter stor stenkonstruktion. På det sydvästra hörnet ligger en flat, stor sten. Konstruktionen, som torde vara en husgrund från historisk tid, täcks av ett tjockt torvlager. Under torven finns ingen blysand.

4. Knivnässkogen SE

✓ Röse. Klass II

nr 769 01 0031

*SOLV
SUK 31*

grundkarta 1331 10, tryckt 1981, påtryck 1988 (s. 13)

x= 6985 35

y= 1533 24

z= 25

by, område: Vestersolf, Knivnässkogen

lägenhet: RNr 6:59 (6:59.1), markägare Berit Ulla-Maj Fri-

berg

forskningar: inv. 1994

Norr om Kivne mossen, på en ytterst stenig, skogbevuxen sluttning med tjock torv, ligger ett helt mossbetäckt, något avlångt, ca knähögt röse av rätt stora stenar. En del av stenarna innehåller rikligt med glimmer.

Röset ligger ca 100 meter sydöst om Knivnässkogens röse nummer 6.

5. Kivne

V

Röse. Klass II

RjR 769 610032

502V
56232

grundkarta 1331 10, tryckt 1981, påtryck 1988 (s. 14)

x= 6985 34

y= 1533 68

z= 22,5

by, område: Vestersolf, Kivne

lägenhet: RNr 5:62, markägare Karl-Erik Berg

forskningar: inv. 1994

I västra ändan av en smal bergsklack mellan kärr ligger ett mycket lågt röse alldeles vid kärrkanten. Förutom detta ca 2 meter stora röse finns här två obestämda högar, av vilka det ena saknar torv.

6. Vestersolf 6:59

100a & 6 a (ca 100 m) RjR 769 010033

"Kompassrosor". Klass II

502V
56233

grundkarta 1331 10, tryckt 1981, påtryck 1988 (s. 15)

x= 6986 10

y= 1533 44

z= ca 22

by, område: Vestersolf

lägenhet: RNr 6:59 (6:59.1), markägare Berit Ulla-Maj Fri-

Ladull, 1964

berg

forskningar: inv. 1994

På ett berg norr om Kivne mossen ligger två kompassrosor bestående endast av två korsande stenrader. Det mindre är ca två meter stort och ligger i stort sett enligt huvudväderstrecken, medan det större, som består av större stenar och ligger ca 10 meter ifrån, något lägre i terrängen, kastar i riktning. Ett tredje stenkors ligger ca 300 meter ifrån dessa.

7. Mobacken 2

Mj 769 00 0006

*2: 5164
m. 00*

Försvarsverk?, historisk tid. Klass II

grundkarta 1331 10, tryckt 1981, påtryck 1988 (s. 14)

x= 6988 40

y= 1534 72

z= 15-20

by, område: Östersolf, Mobacken

lägenhet: RNr 15:21, markägare Britta Back och

lägenhet: RNr 15:19, markägare Arvid Georg Sandås

forskningar: inv. 1994

I en svacka på Mobackens östra sluttning ligger en 5-6 meter bred, ca 19 meter lång och 1,2 meter hög spolförmig konstruktion i samband med en murliknande stenkonstruktion. I närheten finns ett flertal husgrunder mm. Konstruktionen är möjligen ett försvarsverk av något slag.

KVEVLAX

Mj 12 499 010005

KVEVLAX
54 6

1. Tranasbacken

Råsten, odlingsrösen och gärdesgård. Klass II

grundkarta 1333 03, tryckt 1983, påtryck 1988 (s. 15)

x= 7007 34

y= 1542 68

z= ca 17,5

by, område: Kvevlax, Tranasbacken

lägenhet: RNr 6:29, markägare Fred Simons

forskningar: inv. 1994

På Tranasbacken i Kvevlax ligger en stengärdesgård och in- till den, mellan gärdesgården och Högbacksvägen, finns en ca 12 meter lång, fem meter bred och drygt en halv meter hög, mossbevuxen stenhög, möjligen ett odlingsröse. I rösets västra ända står en ca meterhög råsten med talet 1614. Praktiskt taget fast i detta större röse ligger ytterligare två mindre högar. Alla rösen består av stenar av varierande storlek och kantas av större stenar.

VÄSTERHANKMO

499010006

KVEVLAX
54 7

1. Hömoss

Röse i djävulsåker. Klass II

grundkarta 1334 01, tryckt 1987 (s. 16)

x= 7016 02

y= 1545 02

z= 15-20

by, område: Västerhankmo, Hömoss
 lägenhet: RNr 2:97, markägare Kurt Näsman
 forskningar: inv. 1994

Djävulsåkern ligger på en östlig, tämligen brant sluttning intill en myr. I djävulsåkerns nedre del, intill en större sten, ligger ett litet röse vars höjd är ca 0,5 meter och diametern ca 3 meter. Ca tre meter österut finns ett liknande röse. Ungefär 5 meter väster om rösen, uppe i sluttningen finns en jämn, naturlig avsats längs med hela sluttningen. På avsatsen finns ett 3x2 meter stort jämnare område som kanske har jämnats av människan.

2. Öskatan

KUBERAY 9

Fördjupningar i djävulsåker. Klass II

grundkarta 1334 01, tryckt 1987 (s. 16)

x= 7018 24

y= 1545 72

z= 20

by, område: Västerhankmo, Öskatan
 lägenhet: RNr 3:12 (3:136), markägare Erik Bruno Lundberg
 forskningar: inv. 1994

Djävulsåkern ligger på en låg skogbevuxen höjd. På den öppna delen av djävulsåkern finns fem till formen rundaktiga gropar efter nutida jägare (grythunds jakt). Väster om den öppna djävulsåkern ligger tre äldre fördjupningar i mossbetäckt djävulsåker. Två av dessa ligger bredvid varandra. Den södra har en diameter på 2,5 meter, medan den norra har en diameter på 3 meter. I den föregående växer en tall och björkbuskage, i den senare en gran. Ca 4 meter väster om dessa ligger ytterligare en 50 cm djup fördjupning med en diameter på 2 meter.

PETSMO

*1000000000
566 8*

1. Långgårdan

Mur och stenrad

grundkarta 1334 01, tryckt 1987 (s. 17)

x= 7015 00

y= 1541 32

z= 15

by, område: Petsmo, Långgårdan

lägenhet: RNr 5:109 (5:181), markägare Osvald Håkans

forskningar: inv. 1994

På en stenig backe med stora flyttblock ligger en ca tre meter lång och en meter hög, halvcirkelformig mur. Muren, som öppnar sig ner mot sluttningen, är byggd av huvudstora och "lyftbara" stenar lagda mellan ett antal jordfasta stenar. Något söderut från muren finns ett flyttblock från vilket en N-S-riktad, ca 5 meter lång stenrad i ett par lager går till en grupp flyttblock. Stenarna verkar vara raddade.

OBESTÄMDA OBJEKT:

SOLF

A. Mobacken 1

Husgrunder mm, historisk tid.

grundkarta 1331 10, tryckt 1981, påtryck 1988. (s. 14)

x= 6988 26

y= 1534 64

z= 20

by, område: Östersolf, Mobacken

lägenhet: RNr 5:71, markägare Stiftelsen Mariahemmet

forskningar: inv. 1994

Stengärdesgårdar, husgrund och odlingsrösen på Mobackens sydsluttning.

PETSMO

A. Nyhem

Naturligt stenlager

grundkarta 1332 10, tryckt 1988 (s. 18)

x= 7012 74

y= 1538 26

z= 7,5

by, område: Petsmo

lägenhet: RNr 1:116, markägare Henrik Källman

forskningar: inv. 1994

Stenigt skogsområde, inga fornlämningar

B. Sidlandet 1

Djävulsåker

grundkarta 1332 10, tryckt 1988 (s. 18)

x= 7011 66

y= 1539 24

z= 25

by, område: Petsmo, Sidlandet

lägenhet: RNr 5:94, markägare Eivor Marianne Knipström

forskningar: inv. 1994

Mossomgiven backe med djävulsåker. I den mossbetäckta djävulsåkern finns en låg, obestämd, antagligen naturligt utskiljd hög mindre stenar som omges av ett antal större stenar.

C. Sidlandet 2

Stensättning, obestämd.

grundkarta 1332 10, tryckt 1988 (s. 18)

x= 7011 80

y= 1539 39

z= 20

by, område: Petsmo, Sidlandet

lägenhet: RNr 5:120 (5:174), markägare Jan-Ola Åkerholm

forskningar: inv. 1994

På en mycket stenig sydsluttning intill ett avverkningsområde ligger en ca en meter lång, NE-SW-riktad, ca 70 cm bred rad stenar, som slutar i en rund stensamling, vars diameter är 150 cm. Stensättningens höjd är ca 20 cm, den är sandfylld och mossbeväxt.

På backens norra sluttning ligger en drygt 2x2 meter stor, i stort sett fyrkantig, stenlös, 20 cm djup svacka som är gräsbeväxt.

D. Rävholstret

Djävulsåker med gropar.

grundkarta 1331 12, tryckt 1981, påtryck 1988 (s. 19)

x= 7009 95

y= 1538 48

z= 30,8

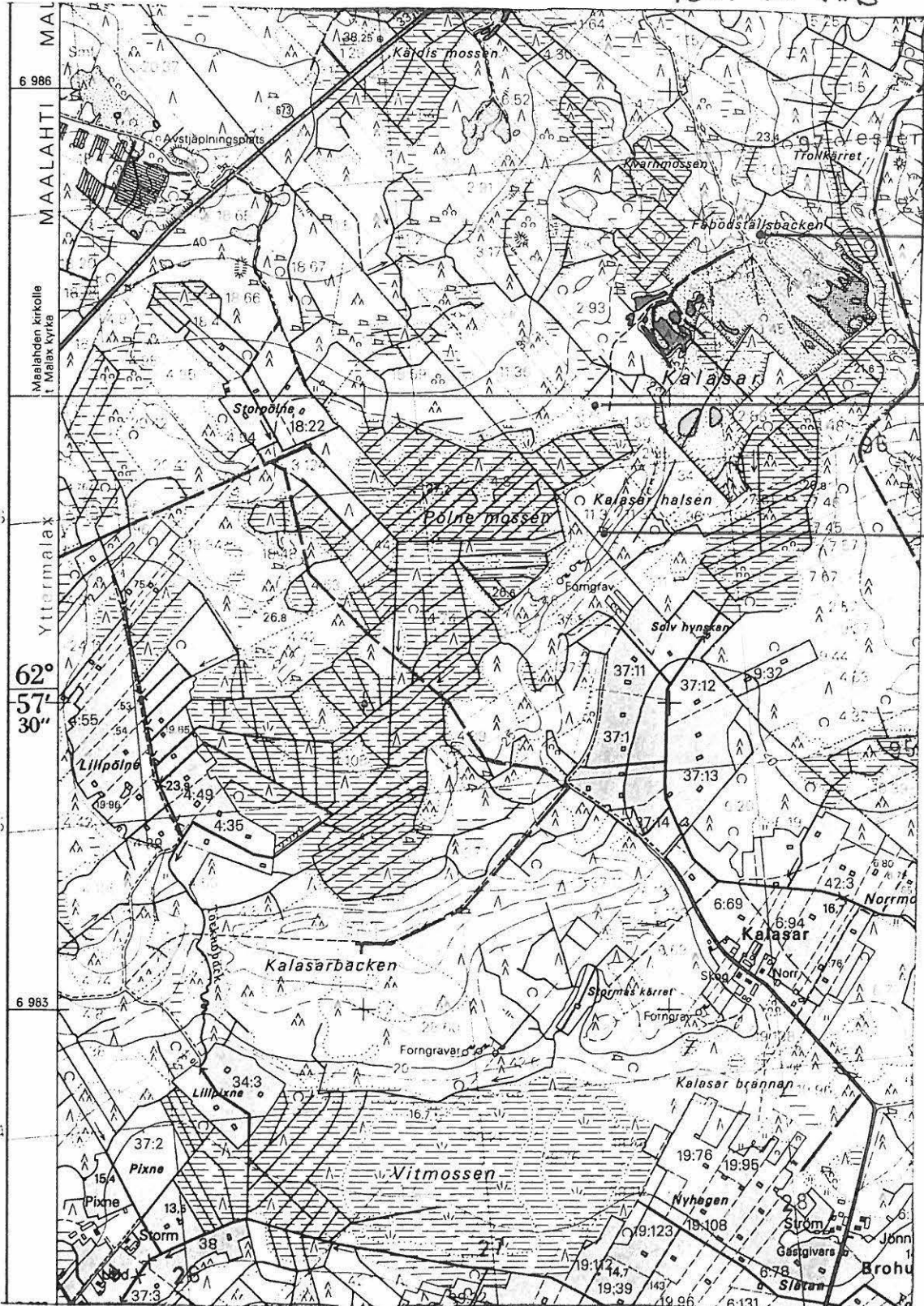
by, område: Koskö, Rävholstret

lägenhet: RNr 1:50, markägare Paul Burman

forskningar: inv. 1994

Djävulsåkern ligger högst uppe på backen. I åkern finns en ca en meter djup grop vars diameter är ca 2 meter. Gropen verkar dock tämligen ny eftersom det varken finns mossa på gropens kanter eller på de bortplockade stenarna. Intill gropen ligger "en rad med stenar" på ytan av åkern. Något lägre ned ligger en äldre, liten, låg och obestämd nedgrävning.

1331 10 VIAS

KORSHOLM 1994

14

SOLF 7, A

1331 10

6989

6988

6987

KORSHOLM 1994

13

SOLF 4,5,6

133110

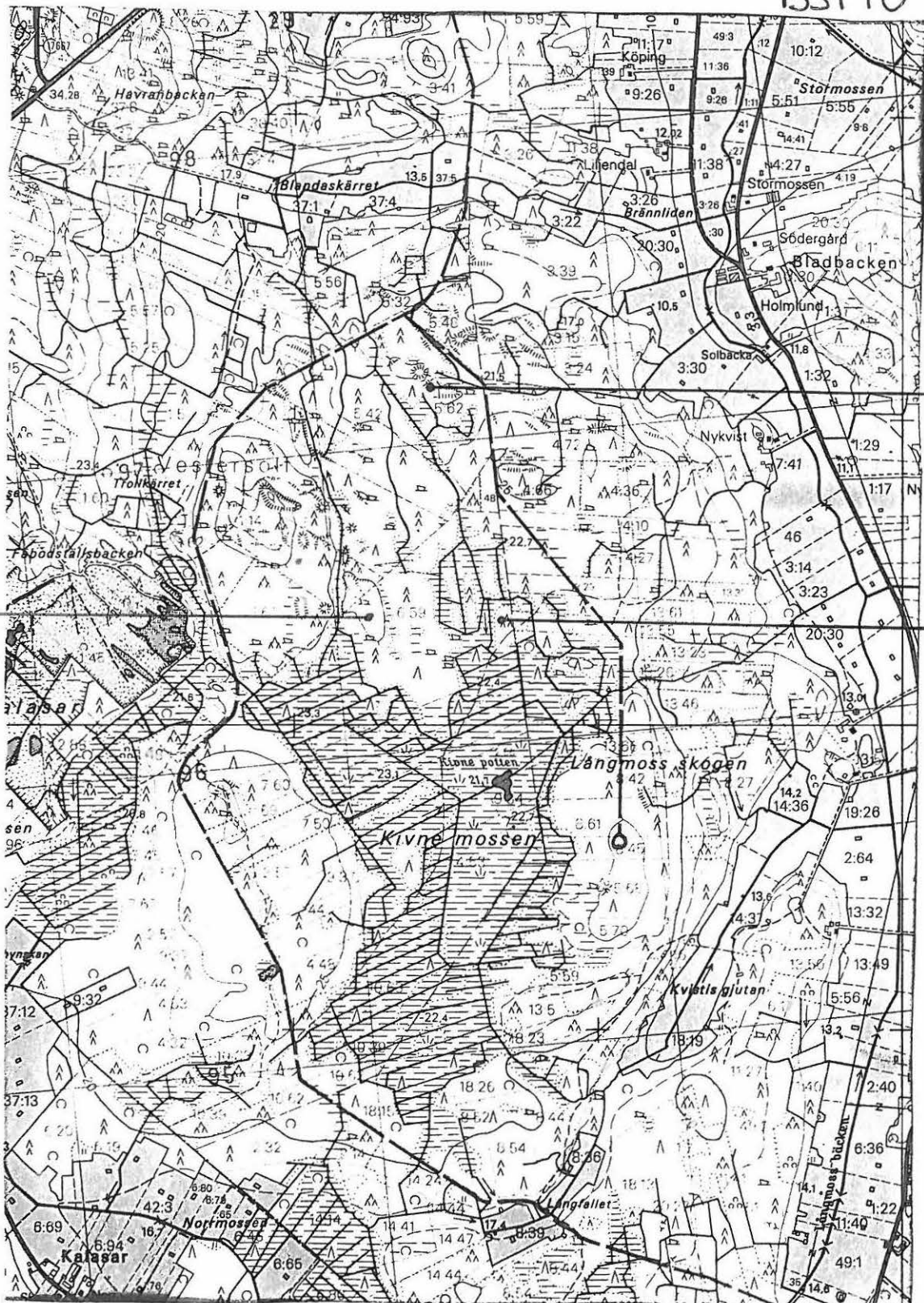
6986

4

6985

6

5

1533

1534

KORSHOLM 1994

15

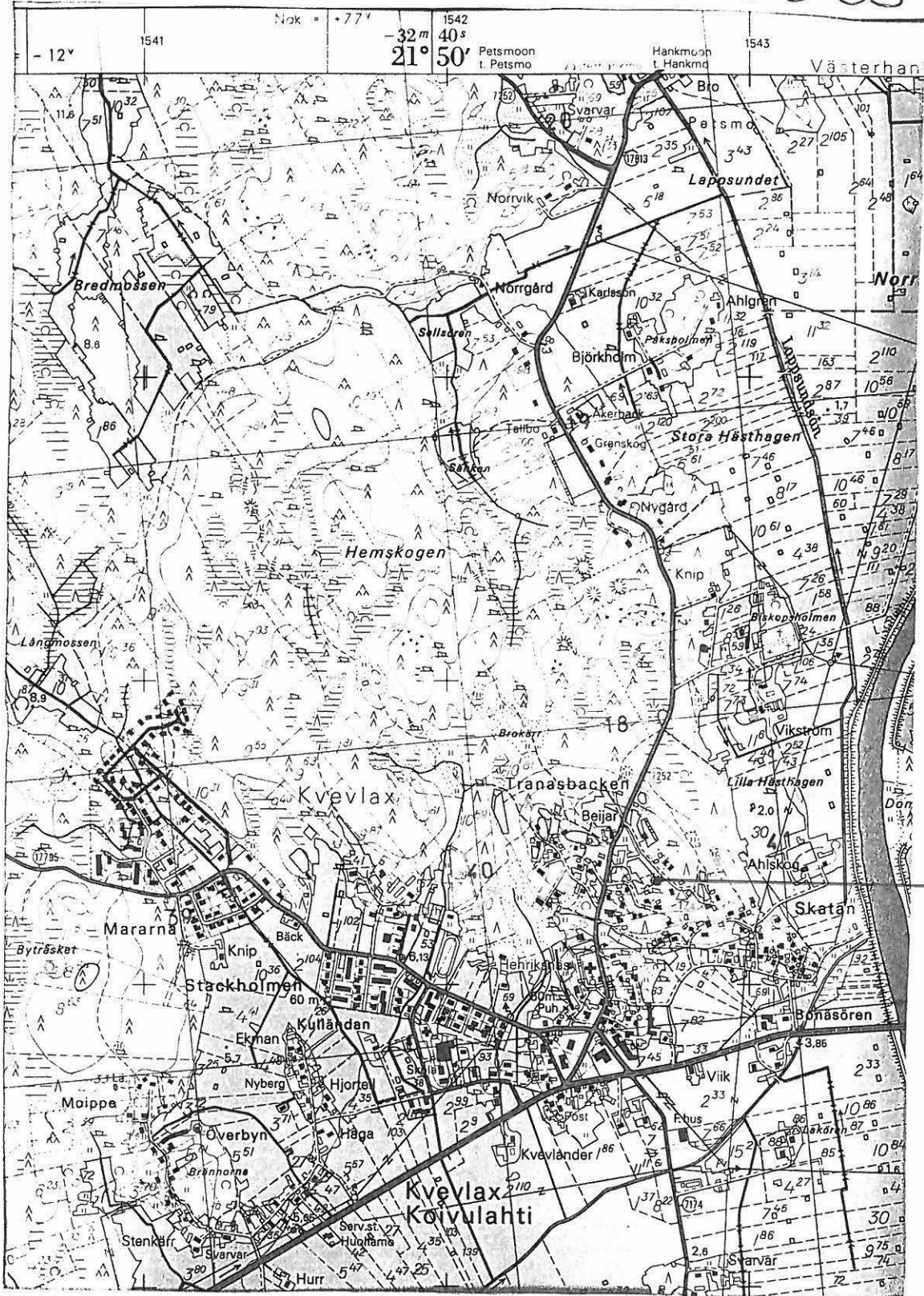
KVEVLAX I

1333 03

7009

7008

7007

KORSHOLM 1994

16

VÄSTERHANKMO 1,2

1334 01

1544

1545

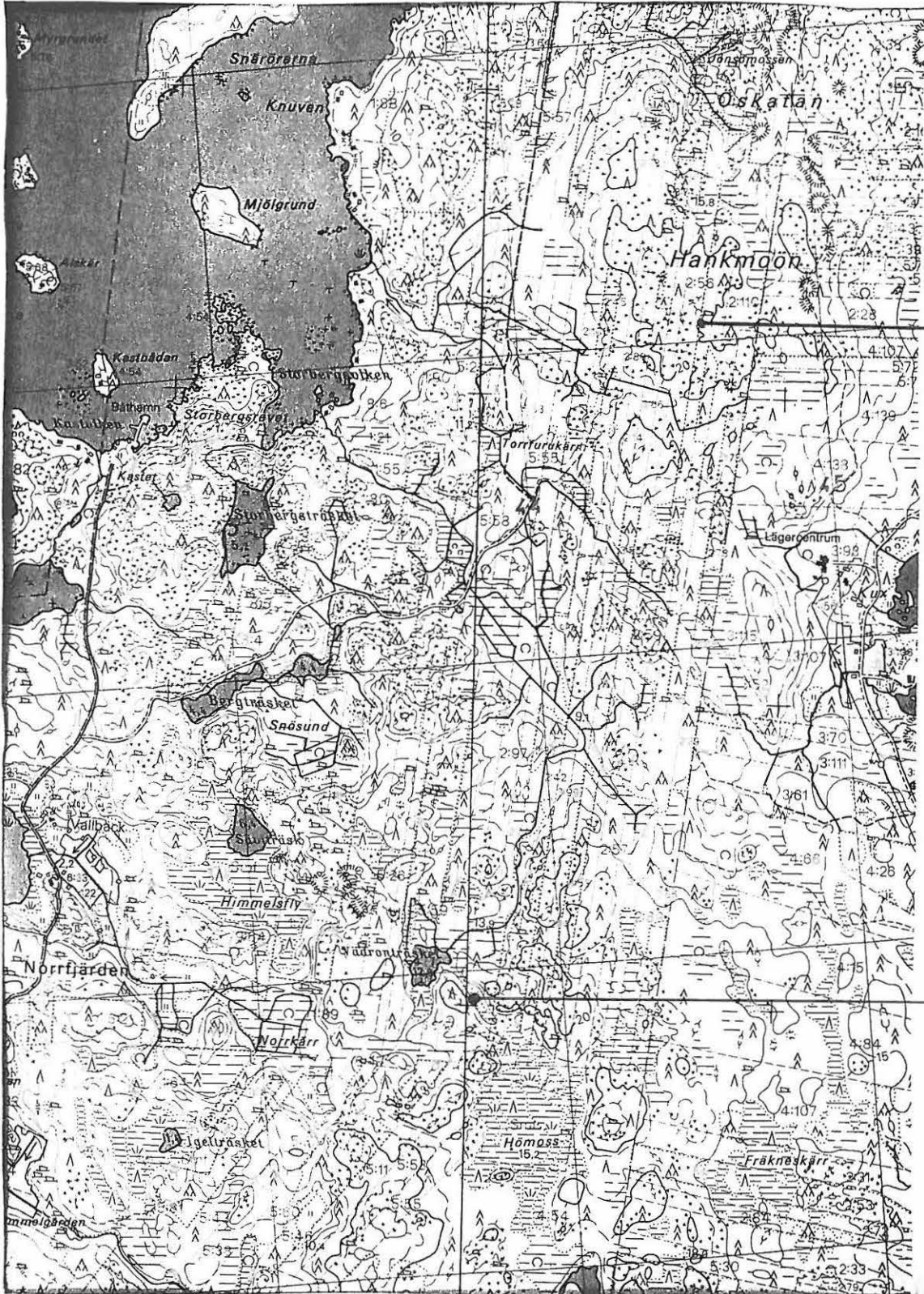
1546

7019

8107

7107

7016

KORSHOLM 1994

17

PETSMO I

SW 2

1334 01

1541

1543

KORSHOLM 1994
 PETSMD A, B, C

18

1332 10

